

LUND UNIVERSITY

Ecouri răzlețe ale liricii lui Hans Dama

Bagiu, Lucian

Published in:
Discobolul

2004

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bagiu, L. (2004). Ecouri răzlețe ale liricii lui Hans Dama. *Discobolul*, VII(79-80-81 (86-87-88)), 11-14.
<http://www.culturaalba.ro/revista-discobolul/>

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Ecouri răzlețe ale liricii lui Hans Dama¹

Strayed Echoes of Hans Dama's Poetry

Exegetul clujean Mircea Popa observa trăsăturile stilistice și estetice ale liricii lui Hans Dama, relevând indubitabil configurarea acesteia într-un punct referențial al axiologiei discursului poetic ce își are originea în freamătul interior caracteristic unei dimensiuni literare denumite Mitteleuropa, configurate odinioară de Rilke și Trakl. Poezie intelectualistă, precizează Mircea Popa, „tinzând spre abstractizarea expresiei și reducerea la maximum a bagajului emoțional. Versul său urmează linia unei gândiri riguroase, ce-și refuză digresiunea și metaforismul arborescent”².

În poezia lui Hans Dama, care asimilează certe influențe expresioniste, eul liric este permanent străbătut de o nostalgie a originilor inerent ingenuă, dezvoltată și consumată într-un „efort firesc” de asimilare exhaustivă a existenței plenare și recurent finalizate într-o anxietate vag disimulată a extincției neconcludente, acceptată, dar privată de caracterul hierofanic. Izvorul pornit optimist în lume atinge performanța fluviului fecund, necesar, „pentru a umple acest Ceva”, dar ezitant-resemnat în perspectiva punctului terminus al voiajului ontologic:

„Sunt pregătit pentru mare
iar dacă spuma ei va rugini
și ecoul vieții va coborî în adânc,
va fi timpul să dau de gustul sfârșitului.

Tăcerea mângâie capul greoi
Șoptindu-i vuietul, vremelnicia.
Vor fi locuind oare acolo zeii
Care ne-au răpit veșnicia?”
(*Confesiune autobiografică*, p. 39)

Incertitudinea raportării eului la absolut lasă loc unor prezumții retorice, existența odată „elevată” pe creasta unui val ruginit presupune gustul amar al resemnării în ipoteza unei împliniri individuale, în acest context creația artistică a omului voindu-se a fi o expresie a unei frânturi a onticului și a imuabilului. În bună măsură discursul poetic al lui Hans Dama este axat pe obsesia relevării semnificației sfârșitului revelatoriu, intuit – sau dorit – ca moment soteriologic:

“Oamenii cosesc
în piața prânzului
gânduri obosite
și sapă
scoțând la iveală
apocalipsa”

¹ în „Discobolul”, Serie nouă, Anul VII, Nr. 79-80-81 (86-87-88), iul.-aug.-sept. 2004, p. 11-14.

² Mircea Popa, *Hans Dama – o punte a prieteniei*, prefață la Hans Dama, *Ecouri răzlețe*, antologie, prefață și cuvânt înainte de Mircea Popa, în românește de George Guțu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002, p. 13.

(*Apocalipsa*, p. 55)

Până atunci însă eul liric este exilat / se exilează în contingent unde inerent se izolează în expectativa înfăptuirii unui act decisiv și semnificant:

“Ciupind din stâncă orb se vaită
toți albatroșii. Eu i-ascult.
Alintă tainic a lor haită,
Până voi ști ce-i de făcut”
(*Elegie*, p. 51)

Baudelaire, în *L'albatros*, asemănase poetul exilat „jos pe pământ”, cu aripile tăiate, unui albatros prins de marinari, iar începând cu Coleridge în *Povestea bătrânului marinar* albatrosul a însemnat o povară de vinovăție și păcat³. Încă nelămurit, eu liric, străjuit de “haita” nevrotică a păsărilor marine, se încredințează solitar în dobândirea unei edificări mântuitoare: „Dar tot aud speranța cum mai latră foarte” (*Drumuri prin singurătate*, p. 83).

Discursul liric al lui Hans Dama pendulează nehotărât între întrebări chinuitoare referitoare la sensul existenței și sugerarea repetată a imposibilității cunoașterii absolute, de unde o notă involuntară de tragism sincopat, dar, paradoxal, poate, niciodată exprimarea abandonului steril, ci o permanentă reafirmare a încrederii și a speranței în valențele pozitive ale unui viitor incert. Însă *coincidentia oppositorum* dintre împlinirea prezumată și prezentul discordant oferă momente defnitorii de afirmare a unui optimism imperfect, care ascunde în sine și monada malignă: “Binecuvântezi, pălind, cu-o mână / vremea ce-o să vie” (*Liniște*, p. 113), cu sugestia autoiluzionării caduce: „Oamenii plutesc în viziuni / zâmbind febril viitorului” (*Rătăcire*, p. 103).

Eul liric se resimte ca un intrus precar, dar strict necesar, în anticamera dobândirii accesului la un univers a cărui enigmă s-ar putea să consistă și într-o reconfigurare a ontologiei după axiome neliniștitoare:

“... provocând urmările –
ecou de persistente enigme.
E mult de când alunec
în lumi îndepărtate
în cosmos – ca un făt
al erei noastre atomice”
(*Dezicere*, p. 91)

Optimismul său este adesea o coabitare antinomică, a sumbrului tonifiat *in extremis*:

“Ceea ce rămâne
e o fărâmă
cu care-mi alin speranța:
mâine începe o nouă zi!”
(*Optimism*, p. 117)

³ Cf. Michael Ferber, *Dicționar de simboluri literare*, Cambridge University Press, Traducere din engleză de Florin Sicoie, Chișinău, Cartier, 2001, p. 20.

În fond eul liric nu are șansa unei opțiuni reale, de revocare a perspectivei prin asumarea unei existențe lipsite de semnificații revelatorii, timpul, configurat din nostalgice amintiri și nenumărate deziluzii prezente și-l asumă, totuși, indiscutabil unidirecțional: “Privirea mea s-a lipit / de pietrele viitorului” (*Luare de atitudine*, p. 139). Sensul existenței nu este nici aleatoriu și nici în mod real perfectibil, după cum, o dată în plus resemnat și încredințat, eul pare a fi edificat:

“Lumești ispite s-or cerni
În al secundelor prezente rost:
De parcă tot ce-a fost va fi
Și ce va fi – deja a fost”
(*Constatarea*, p. 127)

Însă modalizarea și dubitativul nu părăsesc nici acum expresia lirică, dovadă în plus a incertitudinii funciare clipei prezente. Nu întâmplător la final de volum revine explicit universul patriarhal, din care a plecat și în care va reveni mereu veșnicia și î care omul dobândește o elementară împlinire și liniște existențială, mult mai puțin problematizată decât în oricare alte ipostaze ontologice: “Și unii văd în tulburi vise / Că truda vieții li se împlinise” (*Finală*, p. 147).

Modalitățile și formele diverse ale poeziei lui Hans Dama impun totuși cu prevalență tensiunea ontologică exprimată în imagini distorsionate, crepusculare, halucinante, specifice filonului expresionist, probabil mai degrabă de factură blagiană decât bacoviană, oricum un discurs autentic, original, specific intelectualizat de spiritul unui eu modern care resimte acut anxietatea, nevrozele contemporane și le conferă o remarcabilă dimensionare estetică.